

Pojmy, otázky a odpovědi

Příloha Průvodce v komunikaci s veřejností.

Navazuje zejm. na části Klíčová sdělení a Rizikové situace.

Klíčové pojmy

Doporučené používání pojmů a výroků v komunikaci s veřejností. Jedná se o pojmy a jejich užití v komunikaci s běžnou veřejností, nikoli o jejich přesnou odbornou definici.

Člověk / lidé (s postižením) – základní pojmenování pro lidi, kterým transformace slouží. Hovoříme o lidech s postižením. Nepoužíváme výrazy jako: postižený, hendikepovaný, osoba, jedinec, klient, uživatel.

Klient / uživatel – člověk, který odebírá sociální službu; pojem klient / uživatel užíváme pouze tehdy, je-li v textu jasná vazba na využívání sociální služby. V ostatních případech mluvíme o lidech (viz Člověk).

Transformace – změna ústavní služby na podporu v přirozeném prostředí. Používáme ve dvou významech: 1) v závislosti na konkrétním zařízení – transformace ústavu; 2) jako obecné pojmenování procesu Deinstitutionalizace a rušení ústavů – toto využití vychází z toho, že transformace je již poměrně známý pojem. V textech, které s tímto mohou počítat (např. vůči odborné veřejnosti), lze výraz Transformace použít jako spojení mezi textem a obecnou představou o tomto pojmu.

Denistitucionalizace – pojem vyhrazený odborným textům. Označujeme jím proces „odústavnění“ – změna institucionálního, ústavního poskytování služeb.

Vysoká / střední / nízká míra podpory – odborný pojem sloužící k nastavení transformačního procesu a přípravě nových forem podpory. V komunikaci s veřejností tento pojem nepoužíváme.

Transformovaný klient – tento výraz v komunikaci nepoužíváme.

Lidé se stěhují – obrat běžně označující přemístění bydliště z jednoho místa do druhého. Bývá nahrazován pojmy jako „klienti budou přestěhováni“, „dojde k přemístění“, „klienti budou přemístěni“ apod., které nejsou žádoucí.

Peníze – peníze. V komunikaci s veřejností používáme místo pojmů finance, prostředky apod.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Manuál odpovědí na časté otázky

Často kladené otázky, příp. rizikové oblasti. Modelové odpovědi na ně.

Proč by se měli lidé s postižením stěhovat do chráněného bydlení?

Lidem s handicapem to pomůže v navázání kontaktu s běžnými lidmi: budou potkávat své sousedy, využívat místní obchody a služby. Zlepšuje se také jejich schopnost postarat se sami o sebe – přebírají mnohem více odpovědnosti a mají prostor dělat věci, které v ústavu nemohou: sami si vaří, starají se o svou domácnost.

Co bude s těmi opuštěnými domovy?

Budovy ústavů jsou většinou v majetku krajů, je tedy na jednotlivých krajských samosprávách, jak se rozhodnou s nimi naložit. Např. Kraji Vysočina se podařilo zámek v Jinošově, kde byl jeden z ústavů, prodat soukromému zájemci.

To je zas nějaká evropská směrnice nebo co?

Snaha pomoci lidem z ústavů do běžného prostředí je projevem úcty k lidským právům a důstojnosti těchto lidí. Česká republika ji prosazuje prostřednictvím Koncepce podpory transformace. Projekt plní některé cíle stanovené touto Koncepcí. Evropská unie tento proces podporuje financováním podpůrných aktivit i výstavby nových služeb v rámci běžného společenského prostředí.

Projekt transformace není jedinou transformační aktivitou v ČR: již dříve se uskutečnily a nyní probíhají další snahy o změnu ústavů na komunitní způsob poskytování péče.

Kdo je v těch chráněných bytech ohlídká?

Přestěhováním se spíše zvýší množství činností, které člověku naplní jeho den – jednak se bude více starat sám o sebe a o domácnost, jednak mu bude věnována individuální podpora dle potřeb.

Někteří lidé budou chodit do práce, jiní např. do chráněných dílen nebo do denních stacionářů. Případně s nimi bude odborný personál, který zajišťuje potřebnou podporu. To, že je někdo klientem domova pro osoby s postižením, ještě neznamená, že je to nějaký problematicky se chovající člověk, kterého je třeba se obávat.

Nebudou mě napadat, nebudou hluční?

Lidé s postižením běžně žijí v sousedství s námi a nezaznamenáváme podobné případy. Případné agresivní projevy jsou do značné míry zapříčiněné právě pobytem ve v nevyhovujícím ústavním prostředí.

Co budou celé dny dělat?

Většinu svého času budou trávit jako vy nebo já: budou se starat o domácnost, chodit do práce nebo do denního stacionáře, stýkat se s přáteli.

Jak se k nim mám vlastně chovat? Můžu jim podat ruku?

Nejlepší odpověď na takovou otázku je: normálně. Rozumím tomu, že nemáme mnoho zkušeností ze styku s lidmi s postižením a tudíž si klademe podobné otázky. Nejlepší chování je přirozené chování. Lidé s mentálním postižením jsou často velmi komunikativní a přátelští a tím navázání vztahu a komunikace usnadňují.

Od koho se ty byty koupí? Nebude tam nějaká šmelina?

Většina nových objektů pro bydlení budou domky, řeší se tedy nákupem pozemků a výstavbou nových budov. Značná část pozemků či budov k rekonstrukci se pořizuje od obcí nebo z vlastního majetku krajů. Nákupy od soukromníků představují menší část. Výběrová řízení zajišťují jednotlivé kraje.

Kupují se hotové byty nebo objekty k rekonstrukci? Nedopadne to jako v XX, kde vznikla petice kvůli přestavbě, která narušovala práva obyvatelů okolních domů?

Pořizují se jak byty nebo domy k rekonstrukci, tak pozemky pro novou výstavbu. Snažíme se ve spolupráci s kraji a zařízeními dbát na včasnou a dobrou komunikaci s veřejností, aby se předešlo nedorozuměním a konfliktům z neznalosti. Úplně vyloučit to nelze.

Nepřijdou o práci ti lidé, kteří se starali o postižené v ústavech?

Současní zaměstnanci pomáhají připravovat tuto změnu a součástí toho je i jejich vzdělávání a přeškolení na nové způsoby poskytování pomoci lidem s postižením. Velká většina pracovníků také do nových služeb přechází. Pokud k odchodu zaměstnanců dochází, je to obvykle po vzájemné dohodě s ohledem na to, jak danému pracovníkovi vyhovuje nový způsob poskytování pomoci. Zároveň se rozvíjí pracovní uplatnění pro kvalifikovaný personál.

Proč vlastně ty lidi nutíte se stěhovat se z domovů, když oni sami nechtějí?

Ke stěhování nikoho nenutíme, během přípravy dochází k důkladnému zvážení potřeb lidí s postižením a podle toho se volí vhodná řešení. Z ústavů se tak často vracejí do míst, kde mají rodinu nebo jiné vazby. Pokud někdo odchod z ústavního zařízení odmítá, řeší se tato situace individuálně: nikoho nenutíme, ono je to spíše tak, že lidé z ústavů odejít chtějí a nemají dost příležitostí. To právě řeší tento projekt.

Jak to s tou transformací je? To ty lidi jen tak přesunete, jak to snáší?

Transformace v zařízení je důkladně připravována. Probíhá posouzení potřeb konkrétních lidí a možností daného místa. Na základě těchto informací připravuje tým pracovníků tzv. transformační plán, který popisuje, jak přesně bude transformace probíhat.

Zahrnuje i přípravu klientů služby na změnu, např. rozvoj dovedností, seznámení s novým místem atd.

Budou moci jít do chráněných bydlení i lidé mimo domovy? Docela dost jich teď na to čeká.

To považuji za jeden ze základních přínosů projektu, že posiluje kapacitu běžně dostupného bydlení a služeb pro osoby s postižením. Vytvořená chráněná bydlení nebudou sloužit jen lidem, kteří dnes žijí v ústavách, budou k dispozici i lidem mimo ústavy.

Budoucnost chráněných bydlení do budoucna závisí na podobě financování sociálních služeb. Vy víte, jak bude vypadat? Pokud to nevíte, teď domov zavřete a za pár let je budete nutit k pravému opaku?

O péči poskytovanou v běžném prostředí usilují samotní příjemci této péče nebo jejich příbuzní. Navíc to znamená, že je péče poskytována hospodárněji – jenom těm, kdo ji skutečně potřebují a v míře, kterou skutečně potřebují. Z těchto důvodů se domnívám, že komunitní sociální služby budou mít zajištěné financování i v budoucnosti.

Kde na to berete peníze?

Projekt je placen z Evropského sociálního fondu.

Peníze na pořízení či rekonstrukci bytů, domů nebo zázemí pro sociální služby mohou kraje a zařízení čerpat z evropských prostředků prostřednictvím Integrovaného operačního programu. Celkem mají k dispozici 1,3 mld. Kč.